

Praktijkprikkel verwisseling benzylpenicilline

In de afgelopen vier jaar heeft het Portaal voor Patiëntveiligheid twaalf meldingen ontvangen over de verwisseling tussen twee vormen van benzylpenicilline, namelijk natriumbenzylpenicilline en benzathinebenzylpenicilline. Het indicatiegebied van beide vormen van benzylpenicilline verschilt van elkaar. Dit heeft te maken met verschillen in farmacokinetiek. Deze verschillen tussen de beide benzylpenicillines worden weergegeven in de onderstaande tabel:

	natriumbenzylpenicilline	benzathinebenzylpenicilline
maximale concentratie in bloed na intramusculaire toediening	15-30 minuten	- volwassenen: 48 uur - kinderen: 24 uur
werkingsduur	kortwerkend	langwerkend
wijze van toedienen	- intraveneus als continu infuus, kortdurend infuus of per injectie - intramusculaire injectie	intramusculaire injectie
frequentie van toedienen	meerdere keren per dag gedurende enige dagen of weken	meestal eenmalig, bij sommige indicaties volgende injectie na enige weken

Voor de dagelijkse praktijk is het verwarrend dat niet altijd duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de beide vormen in naslagwerken en richtlijnen. Zo hanteert het Farmacotherapeutisch Kompas natriumbenzylpenicilline en benzylpenicilline naast elkaar. Sommige richtlijnen hanteren de naam benzylpenicilline.

Meldingen

Van de twaalf meldingen hebben zes meldingen betrekking op een verwisseling van natriumbenzylpenicilline met benzathinebenzylpenicilline en zes meldingen op een verwisseling van benzathinebenzylpenicilline met natriumbenzylpenicilline. Zes meldingen zijn het gevolg van een voorschrijffout door de arts, vier van een omzetfout door de apotheek en twee van een afleverfout door de apotheek. Bij zeven van de twaalf meldingen heeft de patiënt daadwerkelijk de verkeerde vorm van benzylpenicilline gekregen. Bij twee meldingen heeft dit geleid tot ernstig tijdelijk letsel bij betrokken patiënten. In beide casussen is door de apotheek een recept voor benzathinebenzylpenicilline omgezet in natriumbenzylpenicilline waardoor deze patiënten een uitbraak van erysipelas hebben gehad.

Aanbevelingen

- Hanteer in de praktijk niet de 'verwarrende' naam benzylpenicilline. Gebruik natriumbenzylpenicilline of benzathinebenzylpenicilline.
- Vervang natriumbenzylpenicilline nooit door benzathinebenzylpenicilline of andersom. De beide geneesmiddelen hebben een verschillende farmacokinetiek en daarmee een ander indicatiegebied.
- Controleer bij voorschrijven door de arts en bij afleveren in de apotheek of de juiste vorm van benzylpenicilline is voorgeschreven dan wel wordt afgeleverd. Houd de volgende vuistregel aan: natriumbenzylpenicilline geef je meerdere malen per dag gedurende meerdere dagen of weken

intraveneus of intramusculair. Benzathinebenzylpenicilline geef je alleen intramusculair en vaak als eenmalige injectie. Bij sommige indicaties volgt na een of meerdere weken nog een volgende injectie.